

oz. *partikularno* publiko: niso torej ne univerzalni, ne splošni, temveč povsem *naključni*.

Za Aristotela vsa vednost, vsa mnenja in stališča temeljijo na že obstoječi vednosti, mnenjih in stališčih. In samo ta že obstoječa vednost, mnenja in stališča so osnova, na podlagi katere lahko, s pomočjo sklepanja in argumentiranja, pridemo do nove vednosti, novih mnenj in stališč. Argumente, s pomočjo katerih lahko pridemo do te nove vednosti, pa Aristotel deli na *kategorične* in na *retorične silogizme*.

V primeru kategoričnega silogizma nekaj (za)trdimo v obliki (ponavadi) dveh ali več trditev (premis), iz teh trditev (premis) pa potem *nujno sledi* sklep, ki mora biti resničen, če sta resnični tudi obe premisi. Ali še drugače, povsem nemogoče, da bi bile premise resnične, sklep pa neresničen.

V strukturi silogizma ločimo višjo premiso, ki izraža neko že znano, sprejeto oz. resnično dejstvo in služi kot izhodišče, s katerim dokazujemo oz. potrjujemo trditev, ki jo izraža nižja premisa. Višja premisa zato vsebuje predikatni termin (P), ki opredeljuje tisto že znano, sprejeto oz. resnično, nižja pa subjektni termin (S), katerega predikat je potrebno šele opredeliti oz. potrditi. Da bi to bilo mogoče, mora med obema premisama obstajati povezava, to je srednji (ali posredovalni) termin M, ki se zato edini pojavlja v obeh premisah, v sklepu pa ga ni, saj je bilo sklepanje že izvršeno in ni več potreben. Shematično bi temeljno strukturo silogizma lahko ponazorili takole:

$$M - P$$

$$S - M$$

$$-----$$

$$S - P^8$$

Recimo, da imamo premisi: *Vsa mesta imajo mestno upravo* in *Ljubljana je mesto*. Iz teh dveh premis potem nujno sledi (nujen) sklep: *Ljubljana ima mestno upravo*. In to ne glede na to, če v danem trenutku Ljubljana nima mestne uprave – bodisi da je odstopila, bila odstavljena ali pa zaradi številnih političnih nesoglasij preprosto ne deluje. Ne glede na *naključna* empirična dejstva, torej.

Ta in takšna Aristotelova silogistika, naj še enkrat ponovimo, je bila *univerzalna*, *nujno* in *vedno* veljavna, torej *orodje znanosti*, ki se je ukvarjalo s kategorijami, z vrstami bitnosti, ne pa s posamezniki, posameznostmi

8 Seveda so to le osnove osnov. Kako kompleksna je zgradba silogizma, si zainteresirani lahko preberejo v izvrstnem univerzitetnem učbeniku Marka Uršiča in Olge Markič, *Osnove logike* (2009).